

Els zoos actuals no apliquen els principis de la conservació compassiva

www.zoxxi.org
www.conservaciocompassiva.org

Introducció

Alguns zoos comencen a utilitzar el terme conservació compassiva de forma errònia i tergiversadora, amb arguments ètics, científics i aplicacions pràctiques que parteixen de principis i paradigmes molt diferents als d'aquesta ciència multidisciplinària, desenvolupada i en fort creixement durant els darrers anys.

La conservació compassiva¹ es basa en quatre principis guia: primer, no fer mal; segon, els individus importen; el tercer principi és valorar tota vida silvestre; i el quart és la coexistència pacífica amb la vida silvestre. La compassió, per tant, esdevé l'ètica pràctica i evolucionada per a la conservació.

Un dels principals pensadors d'aquesta proposta de model científic de conservació, el professor emèrit Marc Bekoff², proposa iniciar un debat sobre com s'hauria d'aplicar la conservació compassiva en animals en captivitat mitjançant la següent entrevista que realitza a Jenny Gray, directora executiva dels Zoos Victòria a Austràlia i l'actual presidenta de l'Associació Internacional de Zoos i Aquaris (WAZA).

Traducció de l'article "L'ètica dels zoos i els reptes de la conservació compassiva".

<https://www.psychologytoday.com/blog/animal-emotions/201707/zoo-ethics-and-the-challenges-compassionate-conservation>

1 <http://www.conservaciocompassiva.org/que-es-la-conservacio-compassiva/>

2 **Marc Bekoff** és Professor Emèrit d'Ecologia i Biologia Evolutiva a la Universitat de Colorado. Realitza conferències internacionals sobre comportament animal, etologia cognitiva i ecologia del comportament. L'any 2000 va ser guardonat amb el premi *Exemplar Award*, de l'Animal Behavior Society, per les seves contribucions a llarg termini en el camp del comportament animal. La seva bibliografia és extensíssima, havent escrit prop de 1.000 articles, publicat 30 llibres i editat tres enciclopèdies.

Una exhaustiva entrevista amb Jenny Gray, directora executiva dels Zoos Victoria a Austràlia.

De: Marc Bekoff

Fa unes setmanes vaig rebre una còpia d'un llibre de Jenny Gray, directora executiva (CEO) dels Zoos Victoria (Austràlia), anomenat *L'ètica dels zoos: els reptes de la conservació compassiva*. Tenia ganes de llegir-lo, i quan ja l'havia acabat vaig pensar que la millor manera de començar un debat sobre el tema era entrevistant-la. Va accedir a fer l'entrevista, i a sota escric les respostes a les preguntes que li vaig enviar. Deixeu-me dir d'entrada que Gray i jo diferim en les visions que tenim dels zoos, i per això em vaig alegrar que es prenguéss el temps per respondre aquestes preguntes (algunes de les quals introdueixo deixant clar que no estem d'acord). La conservació compassiva és una disciplina global i interdisciplinària, en ràpid creixement, que s'interessa tant per animals en captivitat com per animals en llibertat, i també em va complaure veure la Sra. Gray abordar els diversos reptes que presenta la conservació compassiva.

A la descripció de *L'ètica dels zoos* llegim:

L'ètica dels zoos examina el funcionament dels zoos moderns i considera els principals reptes ètics que es troba qui escull mantenir i exhibir animals a zoos, aquaris o santuaris. Jenny Gray reivindica el valor de la vida animal i valora l'impacte dels zoos moderns, inclosos els costos que els zoos suposen per als animals en termes de benestar i pèrdua de llibertat. Gray destaca successos contemporanis, com l'assassinat del goril·la Harambe al Zoo de Cincinnati el maig de 2016, el mediàtic "culling" d'una girafa jove al Zoo de Copenhaguen el 2014 i la investigació del Tiger Temple a l'oest de Tailàndia.

Gray descriu els resultats positius en relació al benestar i la salut de molts animals captius als zoos, l'increment de l'interès i la protecció de les espècies a la natura i el divertiment i l'educació de les perso-

nes que visiten els zoos. *L'ètica dels zoos* empoderarà estudiants d'ètica animal i de ciències veterinàries, professionals de zoos i aquaris i visitants dels zoos dotant-los d'una visió informada dels reptes de la conservació compassiva, i els permetrà desenvolupar el seu posicionament ètic.

Per què vas escriure *L'ètica dels zoos: els reptes de la conservació compassiva* i quina relació hi ha entre l'elaboració d'aquest llibre i la teva llarga afiliació amb els zoos?

Gràcies per l'oportunitat de parlar del meu llibre i els reptes ètics de les persones que decideixen treballar pels animals. L'ètica dels zoos és un reflex del meu camí intentant entendre el panorama ètic de treballar amb animals a zoos o altres centres. Moltes persones tenen opinions fermes sobre els zoos i els aquaris, però pocs dediquen el temps necessari per desenvolupar arguments coherents recolzats per fets i dades reals. Espero que *L'ètica dels zoos* el llegeixin persones que treballin pels animals o hi estiguin interessades i que dediquin el temps necessari a desenvolupar els seus propis arguments sobre el que és moralment acceptable. La meua major esperança és que quan pensem profundament sobre ètica i moral puguem veure una necessitat de canvi i aferrar-nos a la voluntat de canviar.

Quins són els teus missatges més importants?

Escrivint *L'ètica dels zoos* vaig aprendre que no hi ha un sol argument a favor o en contra dels zoos, sinó que cada marc ètic (benestar, drets, conseqüencialisme, virtut i ètica mediambiental) ens dóna una manera de pensar sobre els animals i la nostra relació amb ells. Animo la gent a llegir i pensar profundament sobre els deures i les obligacions que tenim amb els animals.

Des del meu punt de vista, defenses els zoos i creus que està perfectament bé mantenir els animals dins les gàbies per diverses raons. Quines són i per què?

Crec que és moralment acceptable mantenir animals en captivitat si es demostra que això respon a l'interès de l'individu, l'espècie o el medi ambient. La captivitat pot respondre a l'interès de l'individu si l'alternativa és la mort o el patiment i si les condicions del captiveri suposen estats de benestar majorment positius. El judici que es fa de zoos i aquaris es basa en totes les coses que s'hi porten a terme, no hi ha un sol argument que els justifiqui o condemni.

Hi ha discussions i debats actuals que se centren en el paper educatiu dels zoos i les seves contribucions a la conservació. No crec que utilitzar l'argument de l'educació sigui molt persuasiu en termes de quantes persones aprenen quelcom i després contribueixen significativament al futur dels animals captius o els seus familiars a la natura. Què en penses del paper dels zoos en aquest camp? També tinc la sensació que utilitzar l'argument de la conservació és una mica diferent en el sentit que hi ha alguns zoos que sí fan contribucions importants a projectes de conservació, tot i que no ajuden realment els habitants del zoològic. De tota manera, si tenim en compte el número de zoos al món són molt pocs els que realment fan accions a favor de la conservació, per tant, és molt difícil justificar mantenir animals captius amb arguments conservacionistes.

Quan considerem que el 50% de les espècies es troben en perill i moltes estan en una condició absolutament crítica, crec que necessitem cada ajuda que puguem aconseguir per prevenir la sisena extinció massiva. Els zoos i els aquaris són jugadors en un projecte complex. Penso que els zoos i els aquaris tenen el paper d'allotjar i reproduir espècies en perill d'extinció i estic animada de veure més instal·lacions donant allotjament i recursos a espècies en perill. És clar, s'ha de fer més.

En termes d'educació, tens raó que tota l'educació (incloses les escoles i les universitats) ha fallat al no aturar la destrucció del medi ambient. Ara

hem d'actuar junts per inspirar la gent a animar-se a protegir els animals. Els experts en canvis de conducta parlen del moment d'impacte, que és quan la gent s'anima i es motiva al sentir un missatge. Ara tenim evidència de que els zoos i els aquaris són capaços de donar experiències profundes que inspiren canvis de comportament i acció pels animals (per exemple, Ballantyne et al 2007; Jensen et al 2017; Moss et al 2015; Packer i Ballantyne 2010; però més relacionat amb campanyes Mellish et al 2016; Pearson et al 2014).

A la pàgina 118 escrius “Tot i que el requisit moral d'assegurar que els animals no pateixen al zoo és factible per a la majoria d'espècies, suposo que el debat sobre el potencial d'algunes espècies per ser considerades persones no humanes portarà algun dia a limitar les espècies que els zoos poden tenir i exhibir, o com a mínim portaran noves obligacions per als qui cuiden les persones no humanes”. I, a la pàgina 151, escrius “Si el benestar dels animals es pot assegurar, com es pot dir per la majoria d'espècies, llavors sembla correcte poder-se alegrar de veure la natura de prop...” I què passa amb els individus d'espècies que sí pateixen o patiran i no es poden acomodar al zoo? Què penses sobre l'exhibició de cargols del Zoo de Detroit, que és molt efectiva ensenyant principis de biodiversitat i conservació?

Al llarg del temps els animals que s'allotgen als zoos i als aquaris han canviat. Al Zoo de Detroit parlen de tenir menys animals en instal·lacions més grans. Crec que continuarem veient com animals de mida gran amb requisits importants pel que fa a l'espai són traslladats de zoos de ciutat a parcs com safaris i instal·lacions a camp obert. Els zoos de les ciutats tindran menys animals grans i més animals petits en millors condicions, inclosos invertebrats i rèptils. Aquestes exposicions, com l'exhibició de cargols a Detroit, són capaces de complir amb les necessitats dels animals individuals i també de tenir un gran impacte pel que fa a difusió de la conservació. Per tot el món hi ha moltes exposicions semblants, com la de llagostes al Basel Zoo de Suïssa, la d'escarabats enterradors al zoo de St Louis i la història de la conservació de l'insecte pal de l'illa de Lord Howe al zoo de Mel-

bourne. El papallonari al zoo de Melbourne se situa constantment com una de les exhibicions més populars. Tots ens beneficiarem de parar-nos a reconsiderar la diversitat de les espècies que comparteixen el planeta i de proporcionar oportunitats de connectar amb aquests petits increïbles. Però fins i tot aquí tenim el deure de cuidar-los i entendre les necessitats dels animals petits.

A la pàgina 208 escrius “Desgraciadament la majoria de zoos que existeixen avui encara no arriben a complir els requisits de procediments ètics. Com a molt, un 3% dels zoos s’esforcen en complir les normes d’ètica, i potser tan sols un grapat ho aconsegueixen. Però hi ha esperança.” Podries explicar per què tens esperança que el futur serà millor per animals engabiats, que Jessica Pierce i jo anomenàvem animals “zooitzats” (zooed animals) al nostre llibre *L’agenda dels animals: llibertat, compassió i coexistència a l’era humana*, si també escrius que hi haurà individus d’algunes espècies que mai podran tenir una vida sense patiment mentre visquin a un zoo, i que aproximadament un 97% dels zoos avui dia ni s’esforcen per “complir normes d’ètica”?

Durant el meu temps com a directora de zoo he vist més interès i finançament per a zoos i aquaris. La necessitat d’involucrar les comunitats amb la natura i posar la biodiversitat per davant d’una població cada cop més urbana ha donat als zoos i als aquaris un paper nou i important. Molts dels problemes que veiem als zoos estan lligats a faltes de coneixement, retallades en recursos i actituds culturals. Més interès en cognició animal equival a més coneixement, i més coneixement és desafiar les creences que tenim. Sens dubte, la pressió dels mitjans de comunicació també fa créixer la pressió pel canvi.

Cada cop m’inspiren més les persones que conec i treballen als zoos. El personal professional és intel·ligent, apassionat i compromès amb un futur sostenible. Entren als zoos i als aquaris per canviar tant els zoos com l’actitud dels visitants. Dotats de coneixement i recursos, estic segura que portaran millores que encara no hem ni imaginat. Tots aquests factors em donen esperances de que

veurem canvis importants a les instal·lacions que acomoden i cuiden els animals.

A diverses pàgines escrius sobre animals vulnerables i dependents. A les pàgines 155-156 escrius “Quan els humans ocupen una posició de dominància sobre els altres, creant una relació de vulnerabilitat i dependència, és cosa del més virtuós ser molt compassiu.” Què vols dir amb això?

Quan escollim portar animals a les nostres cases com a mascotes els donem unes condicions en les quals ja no poden defensar-se sols. El teu gos depèn de tu per tenir menjar i allotjament, però també per tenir companyia i suport emocional. No és suficient donar-li els recursos per mantenir-se viu i no patir, sinó que també t’has d’assegurar que prosperi. Has d’actuar amb compassió i considerar què necessita cada animal: mental, emocional i físicament. Crec que mai ens hauríem de sentir còmodes per haver fet suficient. Cada dia hauríem de trobar maneres de fer més.

Entre els principis de la conservació compassiva hi ha: “Primer, no fer mal” i la vida de cada individu importa. Amb què pot contribuir la conservació compassiva, o afegir, a debats sobre si els zoos haurien d’existir i si està bé mantenir animals en gàbies ja sigui pel seu bé suposat o per propòsits d’educació i conservació?

No és el meu objectiu plantejar-me un món on els zoos i els aquaris no existeixin, així que per començar tinc clar que assumeixo que zoos i aquaris continuaran existint. Preferiria reptar els lectors a considerar com l’ètica ens pot ajudar a pensar sobre les nostres relacions i obligacions amb els animals que cuidem. Els zoos i els aquaris estan contribuint a la conservació i suggereixo que la contribució es pot millorar tenint en compte la conservació compassiva. Durant massa temps semblava que necessitàvem triar entre prioritzar l’individu o l’espècie. Penso que quan cuidem individus i espècies desenvoluparem programes de conservació més generosos i exitosos.

Com han influenciat el teu pensament sobre la importància de la vida de cada individu els prin-

cipis de conservació compassiva?

Als Zoos Victoria hem canviat la manera de preparar els animals d'espècies en perill per al seu alliberament. Amb entrenament en consciència de depredadors hem incrementat el percentatge de supervivència d'individus d'un programa del 45% al 90%. Clarament això és positiu per als individus i per a l'espècie. També hem canviat la manera d'allotjar els animals. Cada any millorem i expandim les instal·lacions dels animals, aprenent més sobre el que necessiten per prosperar, inclosos reptes cognitius, espais per descansar i opcions per controlar el seu entorn. Contractem científics pel benestar dels animals que treballen per assessorar l'estat dels animals a nivell individual utilitzant mètodes d'assessorament del benestar validats científicament, tant a nivell físic com de comportament. Tenim 46 projectes de recerca en progrés, tots centrats en millorar el benestar de diverses espècies, des de papallones fins a goril·les.

Molts zoos participen en el que anomenen “eutanàsia de gestió” dels “animals excedents”. Tinc molts problemes tant amb l'ús de la paraula “eutanàsia” com amb la frase “animals excedents”. En una secció del teu llibre presents experiments mentals molt interessants i desafiants que plantegen problemes sobre com els gestors dels zoos s'ocupen de diferents tipus d'animals. A les pàgines 214-215 parles del tema “Matar animals excedents”, centrant-te en el destí de Marius, una girafa jove i sana que va ser assassinada (no eutanasiada, com ells defensen) al zoo de Copenhaguen, perquè s'havia decidit que Marius no podia contribuir al programa de reproducció del zoo. Una mica després de que Marius fos mort, quatre lleons van ser matats al mateix zoo per la mateixa raó. En una reunió al zoo de Detroit el maig de 2017, on ens vam conèixer, algú va fer referència al director del zoo de Copenhaguen, que va decidir que era correcte matar Màrius, com un heroi. Francament considero que aquesta caracterització és perversa, i considero la matança de Marius i els quatre lleons inacceptable – molts altres i jo mateix no trobem que això sigui un

tema complex en absolut– i em pregunto si tu hauries escollit matar Marius o altres animals que no podien contribuir, per una o altra raó, al programa de reproducció del zoo.

Estic d'acord que hi ha una diferència entre la mort que es fa en benefici de l'individu (eutanàsia) i la mort que acaba amb una vida sana. Repto els lectors a pensar sobre temes problemàtics a la secció de preguntes retorçades, inclosa la mort de Marius, i que desenvolupin els seus propis arguments. Deliberadament, no he donat respostes simples a problemes molt complexos. Ens podem fer amb molts arguments. Espero que els estudiants d'ètica puguin refinar no només la seva visió personal sinó també els arguments plausibles per al contrari.

Què penses de convertir els zoos en santuaris?

A *Lètica dels zoos* defineixo “zoo” com allò que inclou totes les instal·lacions per allotjar animals en estat de captiveri, inclosos zoos, aquaris, santuaris, papallonaris i parcs de rèptils. “Santuari” és una paraula amb un context positiu que sovint no mereix. Tot i que hi ha santuaris impressionants, gestionats per persones amb bones intencions, n'hi ha molts altres que són veritablement terribles al no tenir els fons o el coneixement necessaris per cuidar bé els animals. Jo no jutjaria unes instal·lacions pel nom o el balanç bancari, però si per l'atenció, la recerca i l'esforç que posen en les cures dels animals que tenen i l'impacte que tenen sobre la conservació i l'educació. He vist instal·lacions simples que tenen una cura extraordinària dels animals i instal·lacions grans i riques amb cures terribles.

Què penses dels zoos virtuals?

Sento interès per veure com la tecnologia ajudarà a millorar les vides dels animals en captivitat. Si els documentals haguessin estat suficient no estariem afrontant la sisena extinció i els zoos i els aquaris no rebrien les visites que reben avui dia. Tot i que no penso que la tecnologia pugui substituir els zoos i els aquaris, sí que crec que pot millorar les visites. Als Zoos Victoria utilitzem la tecnologia per ensenyar animals que mai tindriem, com per exemple al nostre aquari ‘profund’ hi ha

una pantalla enorme per on naden les balenes. La tecnologia també pot posar llum sobre les amenaces a la vida salvatge fins al punt que la gent se senti en presència d'un animal real. Ensenyem l'impacte de la brossa que generen els globus per als ocells marins, sense fer mal als nostres ocells, i donem l'oportunitat de comprometre's a fer bombolles en comptes de deixar anar globus. En 6 mesos, 41.000 persones ja han acceptat aquest compromís. També investiguem opcions de realitat virtual combinada amb experiències sensorials d'animals per augmentar l'empatia per la conservació en algunes de les espècies més críptiques, com les granotes Baw Baw. La combinació pot ser poderosa.

La tecnologia permet observacions sense impacte humà, i un ús generalitzat de càmeres ens permet començar noves investigacions sobre conducta animal i estudiar els impactes de diverses activitats en el benestar dels animals. Per exemple, utilitzem càmeres tèrmiques per monitoritzar la conducta animal durant la nit i càmeres als nius per monitoritzar pollets de pingüí d'una manera no invasiva. També utilitzem tecnologia per ajudar-nos a donar menjar en hores a l'atzar durant el dia a espècies seleccionades que es beneficien de tenir règims alimentaris imprevisibles. Tam-

bé descobrim capacitats interessants que demostren que en sabem ben poc sobre la resta d'éssers intel·ligents amb els que compartim el planeta

Quins son alguns dels teus projectes de futur?

Zoos Victoria continuarà prioritzant la importància de la conservació basada al zoo. Estem emocionats pels projectes que recolzem i duem a terme. Aquest any alliberarem una segona població de bándicut oriental a Philip Island, començant un procés per esborrar-los de la llista d'animals extints a la natura. Ser pioners en la primera recuperació de mamífers a Austràlia és un projecte emocionant. Expandirem la reproducció per programes d'alliberament centrant-nos en les 21 espècies en més perill a Victoria.

Continuarem fent campanya per etiquetar l'oli de palma al menjar a Austràlia, per protegir els boscos i per portar menys brossa als oceans. També continuarem posant els animals en perill crític davant la gent, en exhibicions en directe, programes educatius, galeries fotogràfiques o documentals. Penso que la majoria de persones canviaran els seus comportaments, encara que sigui només una mica, quan vegin tot el que estem a punt de perdre. És devastador pensar en un futur sense lleons o elefants o pòssums pigmeus de muntanya.

Recolzant tots aquests objectius de conservació, continuem impulsant el progrés en utilitzar la ciència per avançar en estàndards de benestar animal a casa nostra però també a tota la indústria en general, tot treballant per millorar les qualificacions dels experts en animals i difonent el coneixement i les coses apreses.

A nivell global acabo d'assumir el paper de Presidenta de l'Associació Mundial de Zoos i Aquaris (WAZA). La posició em dota d'una gran plataforma per parlar d'animals, conservació i les nostres responsabilitats com a éssers ètics.

Hi ha res més que vulguis explicar als lectors?

Vivim en un temps en què els animals pateixen un perill extrem. Més del 50% de les espècies d'animals estan en perill d'extinció. El perill més gran per a ells són els humans. L'escala de les amenaces per a la supervivència de les espècies demana moltes solucions. Espero que aprendre sobre ètica ens ajudi a trobar intervencions efectives que siguin compassives i tinguin presents els interessos de cada animal afectat.

Gràcies, Jenny, per respondre aquestes preguntes. Esperava que responguessis la pregunta de si hauries recolzat matar Marius.

Havent dit això, espero que la teva entrevista arribi a una audiència global perquè aquestes preguntes i debats, entre altres, no desapareixeran si s'ignoren. És important que la gent parli obertament sobre com coincideixen i difereixen sobre, per exemple, si és o no és permisible tenir animals en gàbies, si hauria de continuar la reproducció en captivitat, si és correcte matar animals sans que no poden contribuir a un programa de reproducció, si haurien de ser traslladats arreu per aparellar-se, si haurien de ser obligats a reproduir-se i com hauria de ser el futur dels zoos. I, ja que només un petit percentatge de zoos intenten complir els estàndards de benestar, està clar que el benestar de molts animals individuals és ignorat a zoos d'arreu del món. El captiveri d'animals als zoos ensenya com el benestar animal falla a individus de moltes espècies.

Som la corda salvavides per animals captius i lliures, individus que depenen totalment de la nostra bondat i de que nosaltres posem el seu benestar

per davant de tot, en un món que cada cop més dominem els humans. La conservació compassiva pot, i hauria, de conduir el camí.